

HURRIYAT

MUSTAQIL GAZETA

2013-yil 3-aprel, chorshanba

* № 14 (818)

* 1996-yil dekabrdan chiqsa boshlagan

* elektron manzil: info@uzhurriyat.uz * www.uzhurriyat.uz

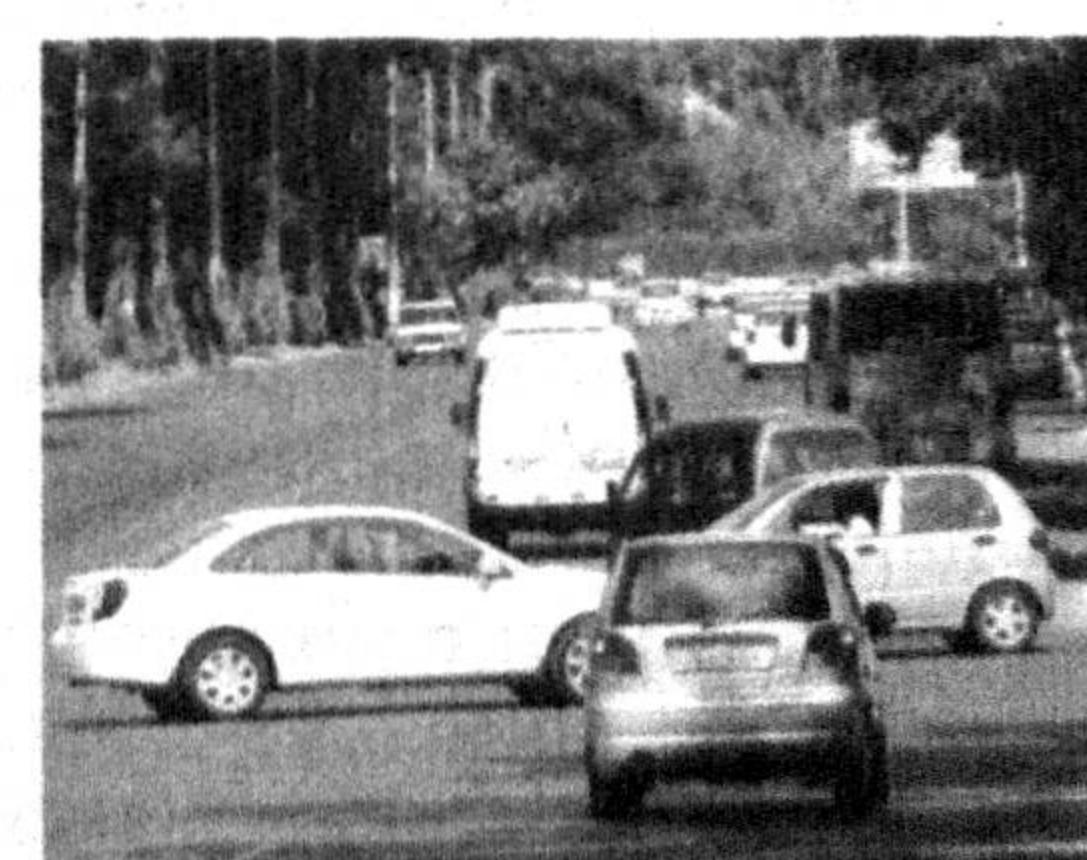
ЖАМОАТЧИЛИК НАЗОРАТИ ТАРАҚҚИЁТГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

⇒ 2-бет

ЛИЦЕНЗИЯНГИЗ БОРМИ, ҲАЙДОВЧИ?

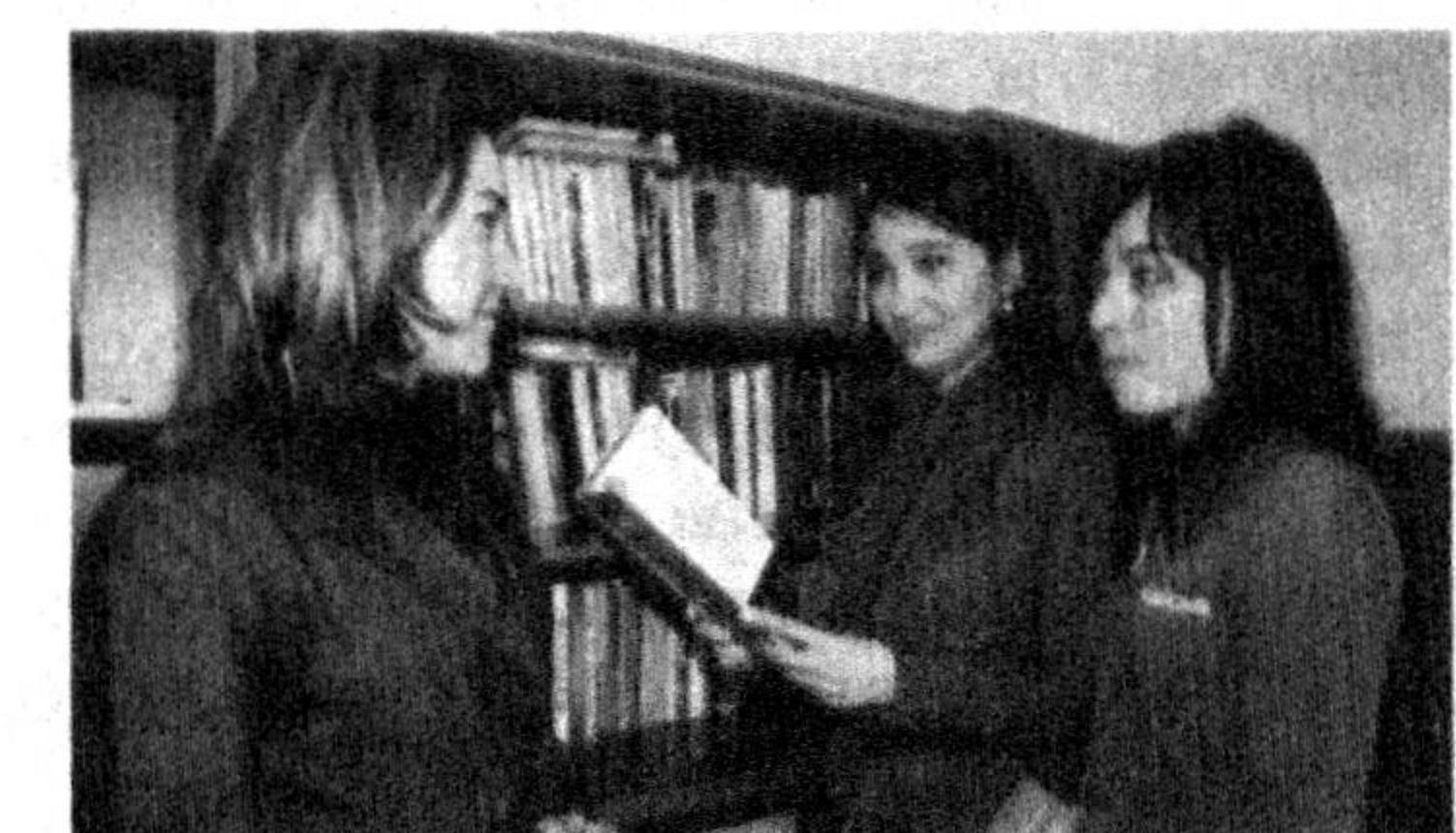
— "Дўстлик"ка бормокчи эдик, — дедик "тасчи"ларнинг фало-ғовуридан бошимиз ганиб.
— Кетдик оқалар. Машина хув пана жойда турибди.
— Нега пана жойда?..
— Энди... хужжатимиз йўқ-да.
Бу гапдан хушёр тортиб, орта қайтдик-да, сариқ рангли бошқа таксига ўтиридик.

⇒ 3-бет

"ЧОРСУ" КУТУБХОНАСИ — ИЛМ ДУРДОНАСИ

Мамлакатимизда ёшларнинг билим олиши, баркамол инсон бўлиб тарбия топилиш учун барча имкониятлар яратилмоқда. Буни биргина таузум соҳасида олиб борилаётган янгидан янги ислохотлар мисолида кўришимиз мумкин.

⇒ 7-бет

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

27 марта куни Оқсанароидаги Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Қозогистон Республикаси Ташки ишлар вазири Ерлан Идрисовин қабул қилди. Учрашувда минтақавий ва халқаро аҳамияттага эга долзарб масалалар юзасидан фикр алмашиди.

28-29 марта кунлари Тошкент шаҳрида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг ўн биринчи ялпи мажлиси бўлиб ўтди. Ялпи мажлис тўғрисидаги ахборот матбуотда эълон қилинди.

Пойтахтимиздаги "Туркистон" санъат саройида Ўзбекистон Республикаси Президенти соврини учун тадбиркорлар, фермерлар ва хунармандлар ўтасида ўтказилган "Ташаббус — 2013" кўрик-танлови голибларни тантанали тақдирлаш мосими бўлиб ўтди.

1 апрель куни Халқ депутатлари Тошкент вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўздади. Сессияда ташкилий масала кўрилди. Тошкент вилояти ҳокими Р.Холматов вазифасидан озод этилди. Президент Ислом Каримов тавсиясига кўра, Андикон вилояти ҳокими лавозимида ишлаб келаётган Аҳмад Тугилович Усмонов Тошкент вилояти ҳокими этиб сайланди.

"Hurriyat" газетаси «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси самолётларидаги хам бўлашибарни доимий ҳамроҳи

Наманганда сув спорти жадал ривожланмоқда

Ю

ртимизда спортни ривожлантиришга, уни аҳоли, айниқса, ёшлар ўтасида оммалаштиришга катта эътибор қартилоқда. Бунинг самарасида кўплаб спортчиларимиз нуфузли халқаро мусобақаларда юксак маржаларни кўлга киритиб, давлатимиз байроғини баланд кўтармоқда.

Бу борада Наманган вилоятida ҳам эътиборга молик ишлар амалга оширилмоқда. Вилоядта, айниқса, сув спорти тобора оммалашиб бормоқда. Давлати-

ҳада етишиб чиқаётган чемпионлар орасида қизлар кўпчиликни ташкил этаётганини мамнуният билан қайд эти. Айниқса, Наманган вилояти ўсмирлар ва кизлар терма жамоасининг Малайзияда ўтказилган сузиш мусобақаларида ватерпол бўйича иштирок этиб келаётган Намангандағи 23-олимпия захиралари итихослаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактаби тарбияланувчилари мисолида ҳам яққон кўриш мумкин.

Утган йилнинг 3-10 дебаръ кунлари Малайзия-нинг Куала-Лумпур шаҳрида ватерпол бўйича бўлиб ўтган халқаро турнирда ғалаба қозонган вилоят терма жамоаси Дилюмур Мансуровна, Зарина Жамолиддинова, Севара Икромова, Хуринисо Қадировна, Карина Захарьянц, Даиря Титова, Валентина Землинова каби мазкур мактаб тарбияланувчиларидан ташкил топган эди. Бу маскан сув спорти бўйича мамлакатимиз терма жамоасини базаси хисобланади.

— Наманган шаҳридаги 2-тибиёт коллежидаги ўйман, — дейди Малайзия-бўлиб ўтган халқаро турнирда ғалаба қозонган кизлардан бирни Моҳинур Аҳмаджонова. — Президентимиз бизнинг ғалаба мислини эътироф этганиннидан қалбимиз чексиз ифтихорга тўлди. Биз олис юртда турли мамлакатлардан келган спортчилар билан баҳсга киринишганимизда ҳам Юртошизмийнинг оталарга ғамхўйларини чукур ҳис килиб турдик ва бу бизни ғалаба сари унадади.

2 ►

Бу шундай түйғуки

Э. БОСИТХОНОВА,
Ўзбекистон Республикаси
Бош Вазирининг ўринбосари,
Республика хотин-қизлар кўмитаси раиси

Онага эҳтиром

Барчамиз яхши англаймизки, Муҳтарам Президентимиз бошчилигига амалга оширилаётган кенг кўламли ислоҳотларнинг бош мезонларидан бирни милий маънавиятимизни, ўлмас қадриятларимизни асрраб-авайлаб, уни ёш авлодга безавол етказишидир. Миллат маънавиятига ўлчов бўладиган, унинг даражасини кўрсатиб берадиган омиллардан бирни шубҳасиз адабиётдир.

Юртошизмиз адабиётнинг халқ маънавиятини юксалтиришдаги бекиётирига ўргу берар экан, "...Хеч шубҳасиз, зиёдларнинг илғор қисми бўлмиш баҳдий адабиёт вакилларининг халқимизиз калбилини, унинг олий мақсадлари, бугунги ҳаётни, тақдирни веладиган инсонлар сифатида жамиятимиздаги ўрни ва таъ-

сири бекиёсdir." деган фикрлари барчамизининг дилларимизда жаранглаб турган ҳаққоний сўзлардиди.

Ўзбекистон Хотин-қизлар кўмитаси Матбуот ва ахборот агентлиги ҳамда Ёзувчilar уюшмаси билан ҳамкорликда "Ўзбекистон" НМИУ томонидан "Онахон" китобининг чоп этилиши халқимизни, айниқса, ёшларни китобхонликка кенг жалб этиш,

ОБУНА — 2013

Қадарли юртбошлар!

Азиз мунтариёлар! "HURRIYAT" газетаси маънавиятимизни янада бойитишда, ижтимоий фаоллигимизни оширишда, жамиятни демократлаштириш, халқимизни фаол фуқаролик позициясини шакллантириш йўлида замондошларимиз ҳамижihatlik билан бажараётган хайрли ишларнинг фаол тарғиботчисидир. 2013 йил искенни ярни учун обуна давом этмоқда.

Сиз ҳам жамоатчилардан четда колманиг. Обуна бўлинг!

"HURRIYAT" ГАЗЕТАСИ
СИЗНИНГ ДОИМИЙ
ҲАМОРОҲИНГИЗ
БЎЛИШИГА ИШОНЧИЗ

Эслатиб ўтамиш:
"HURRIYAT" газетаси
нашр индекси — 233

Фаолият

ар бир инсоннинг орзуси — баҳтли яшашинг шарти ва гарови бўлган омиллар кўп. Лекин улар орасида ҳаётимизга маъно ва мазмун бағисланадиган, уни янада ёруғ ва файзли қиладиган бир омил борки, у ҳам бўлса, юрт тинчлиги, оила фаронлиги, кўнгил ободлигидир.

Дарҳақиқат, тинчлик ва осойишталик, ўзаро меҳр-оқибат, аҳиллик, файз-барака ҳуқмрон бўлган жойда ободлик бўлади.

Мустақиллик йилларида, авваламбор, Ватанинини ҳар томонлама обод килиш, инсон эркин, тинч ва фаронон яшайдиган ҳаёт барпо этиши фояси мужассам топгани ўз-ўзидан тушунади.

Шунинг учун ҳам мамлакатимизда амалга оширилаётган янгилашилар жараён негизига

Шерзод ФУЛОМОВ,
Ўзбекистон Журналистлари
иёдий ушумаси раиси

МАЖ

Ободлик кўнгилдан бошланади

сиз, бугунги кунда фояи мухим ва долзарб аҳамиятни көзга оширишади.

"Ободлик турмуш йили" муносабати билан қабул килинган Давлат дастурни мазмун-моҳиятида ана шундай тушунча ўз аксийни топган. Дастурда белгиланган мақсад-вазифалар кўлами жуда кенг ва уларни амалга ошириш борасидан барча соҳаларда олиб борилабётган ишлар тобора ривоҳ топиб бормоқда.

Дастурда кўзда тутильган мақсад-вазифалар махиятимизни халқимизнинг онгига етказиш, шу максадда амалга оширилаётган сайй-харакатлардан мунтазам равишда хабардор килиб бориш дастур ижросини таъминлашда мухим аҳамият касб этади.

4 ►

Ободлик күнгилдан бошланади

(Бошланши 1-бетда.)

Бу эса, табийки, ахолининг барча катламлари ўргасида "Обод турмуш йили" давлат дастурининг ахамияти ва максадлари түркисиде оммавий таргигбот ишларини ташкил этишини тақозо қилди. Бу борада, биринчи навбатда, оммавий ахборот воситалари фаолияти ва имкониятларидан фойдаланиш устувор ахамиятга эга.

Шеюн, Юртбошимиз таъкидлаганидек, бугун биз яшайтган глобаллашув ва ахборот асирида тараққиётни, ҳәётимизни замонавий ахборот ва ахборот-коммуникация технологияларидан, оммавий ахборот воситалари, журналистлар фаолиятидан айри ҳолда тасаввур этиб бўлмайди. Шиддат билан ўзгариб бораётган ҳозирги замонда оммавий ахборот воситаларининг фаолият кўлами, инсон ва жамият ҳәётига тасири миссон кўрилмаган даражада кучайиб боромда.

Барчамиз гувоҳи бўлямиз, оммавий ахборот воситаларида давлат дастури ижросини таъминлаш бўйича кенг миёғсли ишлар бошлаб юборилган. Бугунги кунда барча газета-журналлар, радио ва телеканалларда "2013 йил – Обод турмуш йили", "Ободлик күнгилдан бошланади" каби руқнлар остида материаллар берилмоқда. Телерадиоканалларда маҳсус роликлар мунтазам равишда тақдим этилмоқда. Аниқроқ айтганда, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 20 йиллигига багишланган тантанали йиғилишида 2013 йилнинг "Обод турмуш йили" деб ёълон килиш таклифидан илгар сураркан, бундан кўзда тутилган асосий максад-ваифалар ҳақида тўхтади.

Яни, биринчидан, Ўзбекистонимизда тинчлик-осоишиятлик ва хавфисизлини, фуқаролар ва миллатлараро ахиллик ва ҳамхижатликин кўз қорачиғидек сақлаш ва мустахкамлаш бундан бўён ҳам энди мухим, ҳал киливуз вазифамиз бўлиб колиши даркор.

Иккинчидан, обод ҳаёт деган тушунча азал-азалдан ҳалқимизнинг онгу тафаккурида авваламбор фаронволик, тўқинчилик, мўл-кўлчилик, кут-барака, бозорларда арzonчилик маъносини ўзида мужассамни этиб келади.

Ахоли фаронволигини, унинг реал даромадларини ошириш, бандлик масаласини ечиш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, фермерлик ҳаракатини янада ривожлантириш, давлат томонидан бериладиган аниқ манзили ижтимоий ёрдам тизимиши такомиллаштириш каби вазифалар эътиборимиз марказида бўлиши лозим.

Учинчидан, обод турмушнинг яна бир мухим шарти — бу инсон саломатигини мустахкамлаш билан бояглик эканини барчамиш яхши тушунамиз.

Тўртнчидан, ҳалқимизнинг ҳаёт сифати ва дарахасини юксалитиши, жумладан, янги үй-жойлар, замонавий йўл ва коммуникация тармокларини барпо этиши, ахоли пунктларини тоза ичимли суви билан таъминлаш, коммунал хизмат соҳасидаги муаммоларни ечиш каби долзарлаб масалалар бўйича ҳам аниқ чора-тадбирлар белгиланиши келади.

Бу йил иккинчи маротаба ўтказиладиган ёш журналистлар ўртасида "Йилнинг энг фаол ёш журналисти" иккисинчи Республика кўрик-танловини ўтказиш ҳам бу борадаги фаолиятимизнинг кўлами кенгайб ойротгандан далолатидир. Бу танлов ёш ижодкорларнинг фаоллигини ва касбий малакасини янада оширишга хизмат қилади, деб ўтилайман.

Муттарам Президентимиз таъкидланидек, бугунги глобаллашув шаромита ҳаётнинг ўзи матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари олдиға эл-юртимиз тинчлиги ва хавфисизлиги, Ватанимиз рақнави ва фарзандларимиз камолоти каби буюк вазифаларни кўймоқда. Ҳозирги кунда миллий матбуотимиз янада фаол бўлиши, ҳалқимизни турли гоявий таҳдидлардан, миллий тафаккуrimизга ёт ақидалардан ҳимоя қилиши, маънавий ҳаётимиз ва мукаддас қадирларимизнинг мустаҳкам ҳимоячисига айланиши лозим.

Дастур максад-ваифаларини ахолининг турли қатламларига етказиш борасида олиб бориладиган ахборот-тушуниши ишларида мана шу ўйналишларнинг ҳар бири ўз аксими топиши лозим.

Албатта, йил давомида бу каби катор масалалар оммавий ахборот воситалари кенг ва тафсилотлари билан ёртилиб борилади.

Шу тарзда, Дастур максад-ваifa-

ларини ахолига етказишида ОАВнинг масъулияти ҳам, имкониятлари кенг. Оммавий ахборот воситалари ходимларини бу мақсад-вазифаларга тубри ўйналишида эса фуқаролик жамияти институтлари, жумладан, жамоат ташкилотлари ўз сўзини айтиши лозим. Яни, соҳа ходимларининг бу борадаги билим-кўнгилмаларини, хабардорлик дарахасини оширишга катта эътибор берини мақсадга мувофиқ. Шуни алоҳида таъкидлаш зарурки, дастурда белгилangan газетамизда ахамияти ва бу жаҳарни ёритиб бориш бўйича фаолиятни ривожлантиришга алоҳида эътибор каратиш мақсадга мувофиқ.

Шу нуткун назардан келиб чиқсан ҳолда "Обод турмуш йили" давлат дастурини амалга ошириш юзасидан жамоатчилик назоратини ўрнатиши, ОАВнинг бу борадаги давлат сиёсатини ҳаётгат татбиқ этишининг ахамияти ва бу жаҳарни ёритиб бориш мақсадга ошириш юзим. Ҳар бир матбуот анжуҳи манда журналистлар қанчалик кенг ва тезкор маълумот олса, самарадорлик шунча ошади. Ҳудди шунингдек, журналистларнинг билим ва маҳоратини ошириш учун семинар-тренинглар, давра сұхbatlari va бошқа тадбирлар ташкил этиб бориш ҳам ўз самарасини беради. Ҳуммадан, Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустакил инститuti томонидан Ўзбекистон Журналистлари ижодий ўшумаси ва бошқа ҳамкор ташкилотлар билан республикамиз ҳудудларида ўтказилиши режалаштирилган катор тадбирлар ҳам бу масалада ечимида мухим ахамият касб этади.

Шу ўринда айтиш керакки, "Обод турмуш йили" давлат дастурida бу борада оммавий ахборот воситалари, фидойи журналистларни кўллаб-куватлаш ва ундинг меҳнатини рагбатларни ўтказиш ҳам чора-тадбирлар белгилangan. Ҳусусан, ижодкорлар ўртасида энг нуфузли — "Олтин қалам" VIII Миллий мукофоти учун ҳалқаро танловда, "Йилнинг энг фаол журналисти", "Энг улуг, энг азиз" республика ижодий танловларида ҳам "Обод турмуш йили" мақсад-ваифалари, бу борада оширилаётган ишлар кенг ёртилган материалларга ҳам алоҳида эътибор қаратилади. Айни пайтада ҳозир давом этаётган "Олтин қалам" танловига топширилаётган журналистик ишларда бу мавзудаги материаллар оз эмаслигини мамнуният билан айтиб ўтиш жоиз.

Бу йил иккинчи маротаба ўтказиладиган ёш журналистлар ўртасида "Йилнинг энг фаол ёш журналисти" иккисинчи Республика кўрик-танловини ўтказиш ҳам бу борадаги фаолиятимизнинг кўлами кенгайб ойротгандан далолатидир. Бу танлов ёш ижодкорларнинг фаоллигини ва касбий малакасини янада оширишга хизмат қилади, деб ўтилайман.

Муттарам Президентимиз таъкидланидек, бугунги глобаллашув шаромита ҳаётнинг ўзи матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари олдиға эл-юртимиз тинчлиги ва хавфисизлиги, Ватанимиз рақнави ва фарзандларимиз камолоти каби буюк вазифаларни кўймоқда. Ҳозирги кунда миллий матбуотимиз янада фаол бўлиши, ҳалқимизни турли гоявий таҳдидлардан, миллий тафаккуrimизга ёт ақидалардан ҳимоя қилиши, маънавий ҳаётимиз ва мукаддас қадирларимизнинг мустаҳкам ҳимоячисига айланиши лозим.

Хулоса қилиб айтганда, "Обод турмуш йили" давлат дастурida кўзда тутилган максад-ваифаларни амалга ошириша журналистлар ҳам юртдошларимиз қалби ва онгига этиб борадиган, ундинг руҳи ва кайфиятини кўтарирадиган материаллари билан муносиб ҳисса күшадилар.

Кибер таҳдид

ХАКЕРЛИК:

ПИНХОНИЙ ХАВФ

Зундлик турмушимизга кириб келган компьютер технологиялари буғун ҳаётимизнинг муҳим жиҳатларидан бирига айланиши билан бирга бизни ўз йўриғига ҳам бошлаёттир. Ҳозир шахсий компьютерга эга бўлмаган одам йўқ ҳисоби. Аммо улар орасида аср мўъжизаси имкониятларидан ғарзали мақсадларда фойдаланувчилар ҳам топилади. Шу боис, компьютерларга киришни кулф(парол)лаш ва бегоналардан асрашга эҳтиёж туғилди.

Қарангки, эҳтиёткорлик

ошгани сари уларга қарши куржаларнинг тури ҳам кўпайиб бораётти. Бу фаолият кенг жамоатчилик томонидан хакерлик деб юритилади. Ҳозир хакерлар пулдор шахслар, ташкилотлар, банклар ва хатто давлатлар манфаати учун ҳам жиддий ҳавф тудгира бошлади.

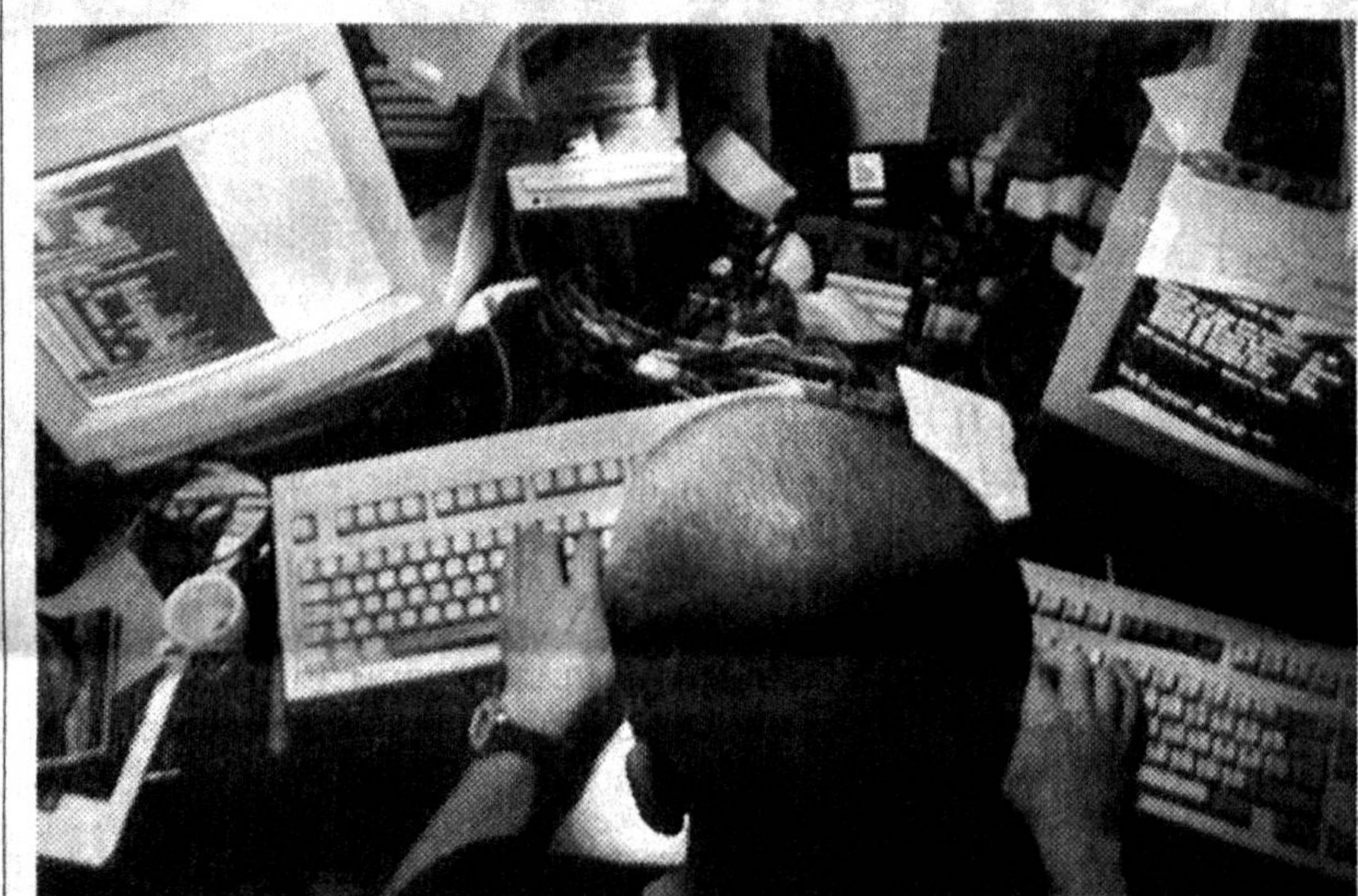
"Хакер" атамаси дастлаб математик масалаларни "айланма йўллар" билан ҳал қильувчиларга нисбатан ишлатилган. Унинг асосчиси машҳур математик Жон Неш хисобланади. Хакерлар дастававал муаллифлик дастурлашига ўз дастурлари билан сукилиб кирган. Кейинчалик эса дастур, қондадарни ўз манфаатларни оширишга ташкилотларни ўздан сўзланила бошланди. Бинобарин, бугун хакерлик гараз максадли кимсаларнинг бушини ковштириб, террористик ҳаракатларни амала ошириш, давлат сирлари ва катта мидордаги пулларни ўйралашга каратилган.

Дунёда Иен Мёрфи оғир жиҳоти билан айланган биринчидан ҳакер сифатида рўйхатга олинган. У 1981 йилда AT&T компанияси компютерга яширича кириб, 800 минг долларни ташкил этадиган ўйралини амала оширган.

АКШ тарихида энг узок муддатли қамоқ жазосига маҳкум этилган хакер Альберт Гонсалесидир. У 200 миллион доллар кийматидаги кредит ва дебит карточкаларининг рақамларини ўйралаган.

Бугунги кунда хакерликни ёқловчи кулларнинг боришини кимга сир эмас. Бу фаолият тасирида ғарзалидаги интеллектуал мулкни ўзлаштирилган. Ҳисоб-китобларга кўра, хакерларга 43 фойз компанияя ва ташкилотларни ўз сирларни балансидан ўтасана ҳисобда 1 миллион долларни мидордиган. Бирондиган, биринчидан ҳакерлик балосидан ўтасана ҳисобда 1 миллион долларни мидордиган. Бирондиган, биринчидан ҳакерлик балосидан ўтасана ҳисобда 1 миллион долларни мидордиган.

Дунёда Иен Мёрфи оғир жиҳоти билан айланган биринчидан ҳакер сифатида рўйхатга олинган. У 1981 йилда AT&T компанияси компютерга яширича кириб, соатида

Хотира – азиз

УЧ ЙЎЛЧИ

Улар «Зарафшон» газетасида

Зар гал Самарқанд шаҳридан Шоҳзинда ва Ҳўжа Абду Дорун қабристонларига зиёратга борганимда мен учун азиз бўлган уч инсоннинг — Малик Наврӯзов. Ҳожиқурбон Ҳамидов. Бобоқул Имомовларнинг қабрлари ёнида узоқ туриб қоламан. «Илоҳим жойдилановларида бўлсан» дея дуога кўл очаман. Улар бу ерда абадий уйқуда бўлсалар-да, гўё орамизда тирик юргандек туюла-веради менга. Устод Мақсуд Шайхзоданинг «Умрлар бўладики», деб номланадиган ўлмас сатрлари ёдимга тушади:

Улар биз — қаламашлар учун бамисоли йўлчи юлдузлар бўлган.

Малик Наврӯзвонинг қисмати оғир кечди. Ота-она меҳридан эрта жудо бўлиб, болалар уйда тарбия топди. Тұрмуш макшакатларини ўтказиш ҳам бу борадаги фаолиятимизнинг кўлами кенгайб ойротгандан далолатидир. Бу танлов ёш ижодкорларнинг фаоллигини ва касбий малакасини янада оширишга хизмат қилади. Ҳозирда оширилаётган ишлар кенг ёртилган материалларга ҳам алоҳида эътибор қаратилади. Айни пайтада ҳозир давом этаётган "Олтин қалам" танловига топширилаётган журналистик ишларда бу мавзудаги материаллар оз эмаслигини мамнуният билан айтиб ўтиш жоиз.

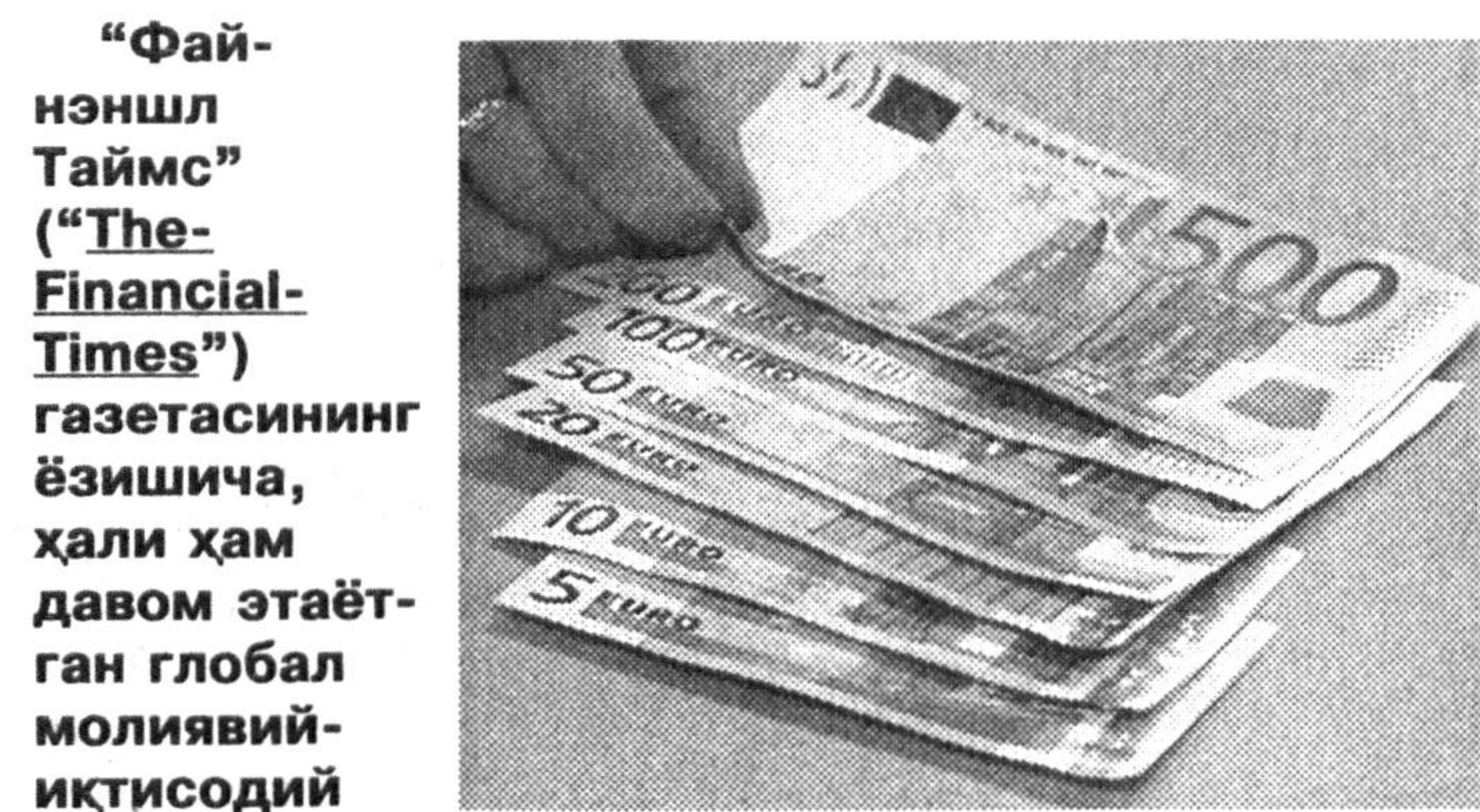
Ҳашим Ҳамидов — қалони Ҳашим Ҳамидов. Ҳашим Ҳамидовни ташкилотларни ўтказиш ҳам бу борадаги фаолиятимизнинг кўлами кенгайб ойротгандан далолатидир. Бу танлов ёш ижодкорларнинг фаоллигини ва касбий малакасини янада оширишга хизмат қилади. Ҳозирда оширилаётган ишлар кенг ёртилган материалларга ҳам алоҳида эътибор қаратилади. Айни пайтада ҳозир давом этаётган "Олтин қалам" танловига топширилаётган журналистик ишларда бу мавзудаги материаллар оз эмаслигини мамнуният билан айтиб ўтиш жоиз.

Ҳашим Ҳамидовни ташкилотларни ўтказиш ҳам бу борадаги фаолиятимизнинг кўлами кенгайб ойротгандан далолатидир. Бу танлов ёш ижодкорларнинг фаоллигини ва касбий малакасини янада оширишга хизмат қилади. Ҳозирда оширилаётган ишлар кенг ёртилган материалларга ҳам алоҳида эътибор қаратилади. Айни пайтада ҳозир давом этаётган "Олтин қалам" танловига топширилаётган журналистик ишларда бу мавзудаги материаллар оз эмаслигини мамнуният билан айтиб ўтиш жоиз.

Ҳашим Ҳамидовни ташкилотларни ўтказиш ҳам бу борадаги фаолиятимизнинг кўлами кенгайб ойротгандан далолатидир. Бу танлов ёш ижодкорларнинг фаоллигини ва касбий малакасини янада оширишга хизмат қилади. Ҳозирда оширилаётган ишлар кенг ёртилган материалларга ҳам алоҳида эътибор қаратилади. Айни пайтада ҳозир давом этаётган "Олтин қалам" танловига топшири

Дараклар

ЕВРОНИНГ БОЗОРИ КАСОД БЎЛАДИМИ?

евролига бўлган ишончи пасайтириб юборди ва ривожланадиган мамлакатлар еврода сақланадиган резервларидан тезроқ кутилиш тарафдудига тушиб колди.

2012 йилнинг ўзида ривожланадиган мамлакатлар марказий банклари резервларида 45 миллиард европи сотди ва бу умумий захиранинг 8 фоизига тенгdir. Ушбу тенденция европонинг дунё молия тизимида доллар билан рақобатда ютказадиганин кўрсатади.

— Албатта, бу евро яқин вақт мобайнинг йўк бўлиб кетади, дегани эмас, бирор Европа иктисолидётининг хозигри ахволида у долларга рақобатга бўла олмайди, — дейди Жон Кеннеди номидаги Гарвард давлат бошқаруви институтининг иктисолидёт бўйича профессори Жеффри Френкел.

Кизиги шундаки, ривожланадиган мамлакатлар бар-карор валюта ахтариш йўлидан бориб, резервларни хатто Австралия долларида ҳам сақлашга интимомда. Бунинг яна бир сабаби АҚШ долларининг қадри пасайшиш натижасида Австралия доллари қадри кўтарилиб, харид куввати ошиб боряпти.

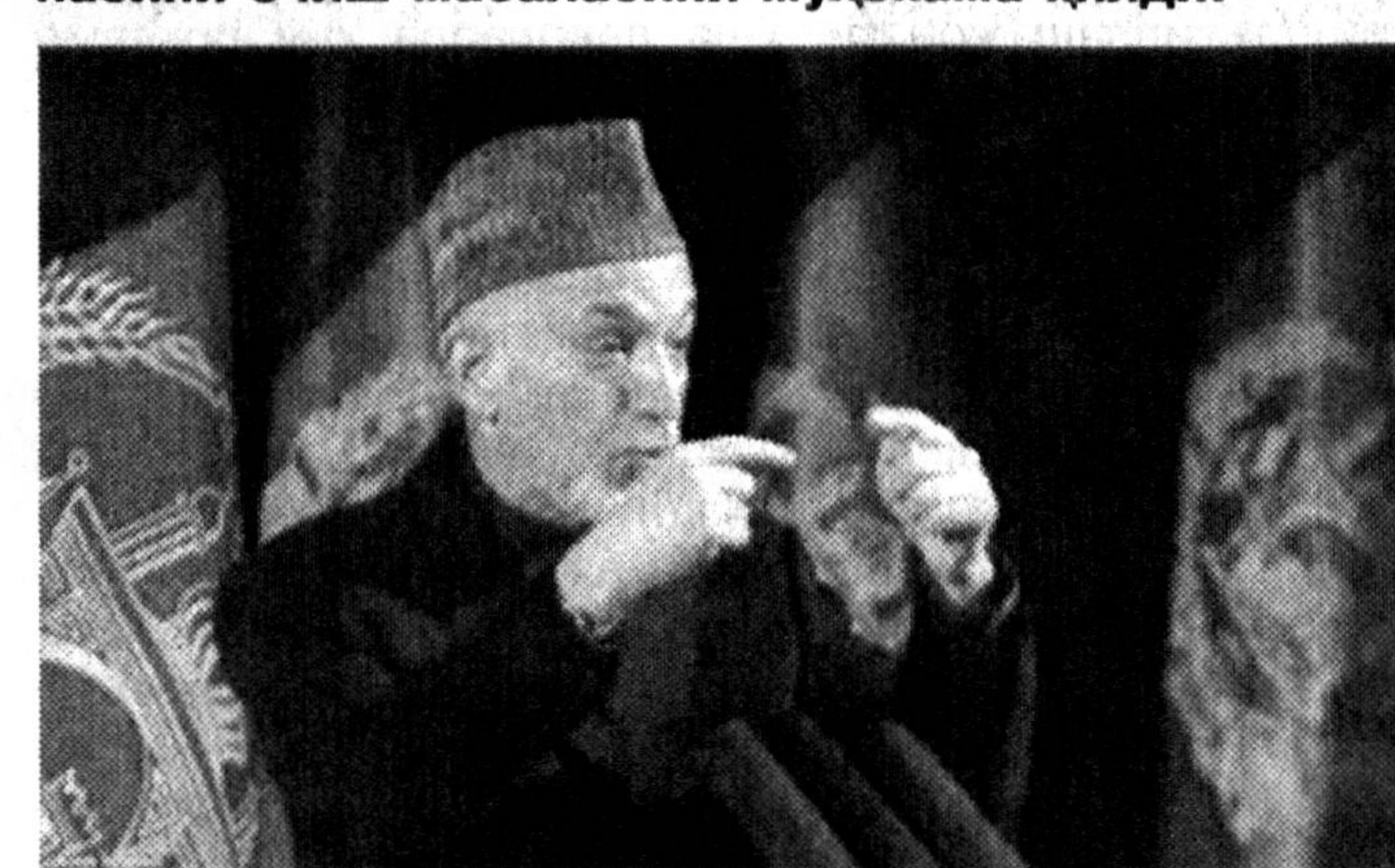
Ривожланадиган мамлакатларнинг евродаги резерв миқдори 2012 йилга келиб 24 фоизга тушуб колди ва бу 2002 йилдан бери энг паст кўрсаткичидir. Айни пайтда АҚШ долларида 60 фоиз резерв маблаг сакланмоқда.

Евро амал киладиган худуднинг катталиги — ушбу зонага айни пайтда 17 та мамлакат киради — унинг резерв валюта сифатидаги рақобатбардошлигини тав-минлаб туриби, бирор Италия ва Испания сингари мамлакатларнинг иктисолидёт вазияти қалтиг ахволга келиб қолгани сабабли евро облигацияларнинг бозори чакроқ бўлмай қоялти.

Евро жозибадорлиги пасайшига таъсир қилаётган яна бир омили Хитой ва Бразилия сингари мамлакатларнинг ўзаро хисоб-китобларда доллар ёки евродан эмас, сўнг — ўз милли валюталаридан фойдаланаётгандир. Кейинги пайтларда Хитой миллий валютаси юнани халқаро валютага айлантириш сиёсатини киритмоқда.

“ТОЛИБОН” ҲАМИД КАРЗАЙ ТАШАББУСЛАРИНИ СОВУҚ ҚАРШИ ОЛДИ

Утган ҳафтада Афғонистон президенти Ҳамид Карзай Қатар Амирлигига сафар килиб, амир Ҳамад бин Халифа ат-Таний билан музокара ўтказди ва Кобул хукуматига куролли муҳолиф бўлиб келаётган “Толибон” ҳаракати ваколатхосини очиш масаласини муҳокама килди.

Унга сафари чоғида ташки ишлар вазири Залмай Расул билан бирга Афғонистондаги Тинчлик масалалари бўйича олий кенгаш раиси Салоҳиддин Бурхоний ҳамроҳлик қилди.

Бир неча йил один “Толибон” билан АҚШ хукуматининг маҳфий музокараларига қарши бўлиб келган ҳамда Қатарда толиблар ваколатхонасини очиш ташаббусига кескин қарши чиккан Карзай хукуматининг бугунги кунга келиб, ўзи ташабbus кўrsatátiгanни нимани англатади? Нега “Толибон” ҳаракати вакиллари ушбу ташаббусни совуқ кутиб олди?

Афғонистон хукумати 2014 йилдан сўнг ҳам ҳокимиятни сақлаб қолиш учун толибларга таъсир ўтказа олиш кучига эга бўлган мамлакатлар. Покистон ва Қатар ёрдамига таянишни. Ушбу мамлакатлар хукумати расмий Кобулий кўллаб-куватласа, “Толибон” ҳаракати вакиллари билан музокарага киришиш имконияти ошиди. Энг муҳими, Ҳ.Карзайнинг ташаббусини Покистон ҳам, Кўшима Штатлар ҳам кўллаб-куватламоқда.

Карзай хукумати ташабbus шартларини ҳам эълон килди. Уларга олдингилари — Афғонистон Конституциясини тан олиши, “Ал-Қоид” билан алокани узиш ва хукуматга қарши куролли курашдан воз кечиш — билан бир каторда Афғонистондаги Тинчлик масалалари бўйича олий кенгашни хукуматининг музокаралардаги расмий вакиллари ёки тарафи сифатида ётириф этиш ҳамда Доҳа шахридаги ваколатхонадан музокаралардан башка мақсадларда фойдаланмаслик талаби ҳам киради. Ёлик эшиллар ортида ўтган музокаралар чоғида охирги икки талаб қатъий қилиб қўйилганинг англ олиш қийин эмас.

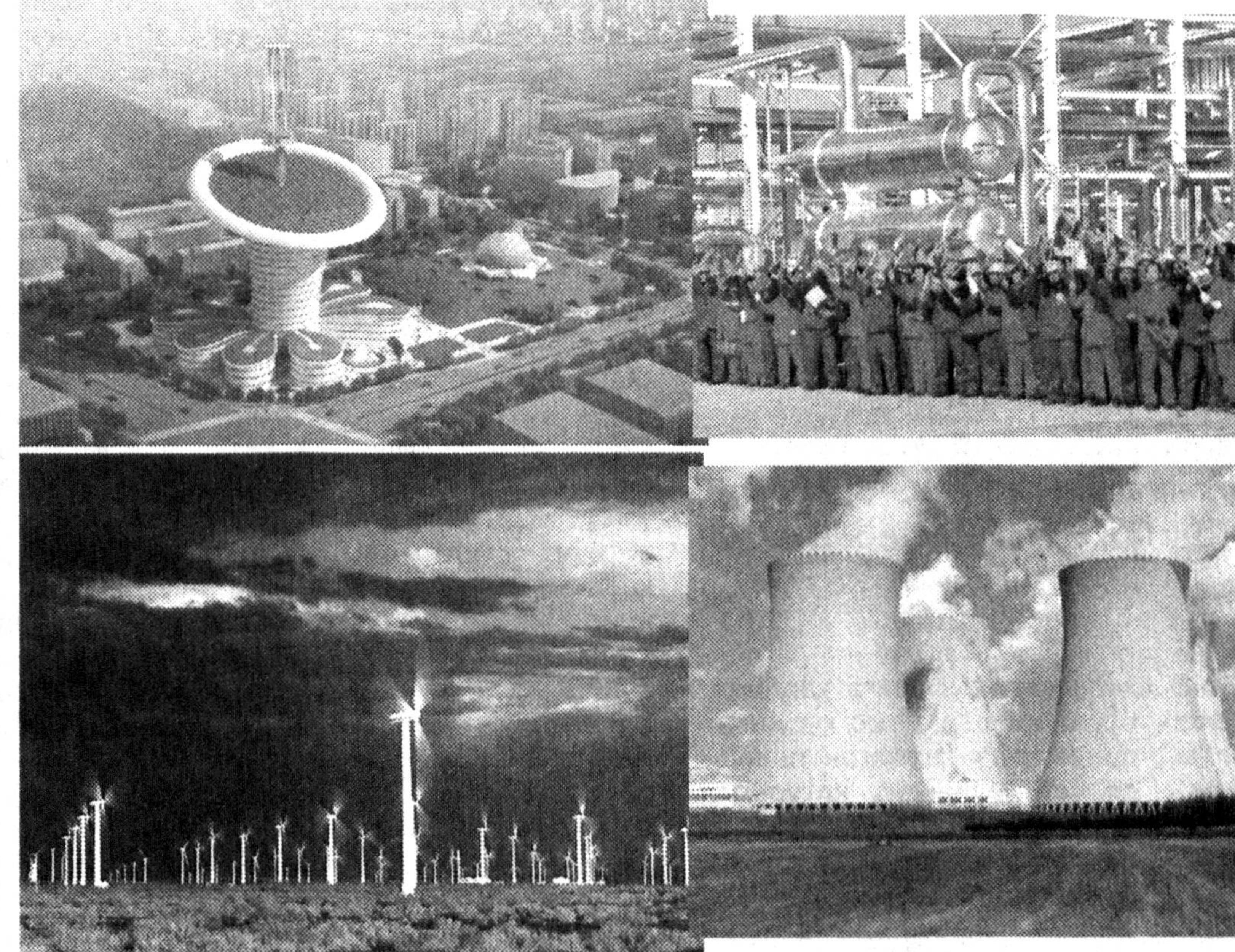
Бирор “Толибон” ҳаракати ушбу ташабbсларни ёклаб чиқаётгани йўк. Унинг вакиллари Кобул хукуматини кўфирик деб билади, шунинг учун учинчи тараф — АҚШ хукумати — билан музокараларни афзан куради, ҳатто Доҳа шахридаги ваколатхонадан музокаралардан башка мақсадларда фойдаланмаслик талаби ҳам киради. Ёлик эшиллар ортида ўтган музокаралар чоғида охирги икки талаб қатъий қилиб қўйилганинг англ олиш қийин эмас.

Албатта, бундай ташабbсuni Афғонистондаги мавжуд муммалорни ҳал этиш томон қўйилган қадам сифатida баҳолаш мумкин. Лекин АҚШ бошлиқ коалиция кўшинларини ушбу мамлакатдан олиб чиқиб кетиш ва хавфсизлик учун масъулиятнинг тўлиқ афғон хавфсизлик учлари зиммасига юкланиш жараёни 2014 йилда тугалланиши ҳисбога олинса, вақт жуда оз колаётгани мавжуд бўлади.

“Толибон” ҳаракатининг музокараларга розилик бермаслиги бундай ташабbсларни чиппакка чиқариши мумкин ва бу ҳол мавжуд ҳарбий-иктисолидёт вазиятнинг янада кескинлашиб кетиш ёхтимоли ҳарқори эканидан далолат беради.

ХИТОЙ: Энергетика хавфсизлигини таъминлаш йўлида

Хитойда 2012 йил ноябряда ҳокимиятни раҳбарларнинг бешинчи авлодига топшириши билан боғлиқ ўтиш жараёни 2013 йилнинг март ойига келиб ниҳоясига етди ва ХХР радиси этиб сайланган Си Цзиньпин ҳам давлат, ҳам ҳарбий соҳадаги раҳбарлик ваколатларига эга бўлди.

Умумхитой ҳалқ вакиллари мажлисining сўнгги кунида маъруза қўлган Си Цзиньпин дастурий маъруасида Хитой орзузи ҳақида фикр юритиб, унга фақат ўзига хос йўлдан бориб эришиш мумкинлигини қайд этди. Ушбу орзуза етиш йўлида турли бирорлар, расмийчлик сингари кўплаб тўсиклиарни ёниб ўтиш билан боғлиқ маъмомлар таннархини ошириб юбормоқда. Иккинчидан, кўмирдан бу қадар кўп фойдаланиш атроф-муҳитни ифлослантиради.

Хисоб-китоблар кўрсатишича, дунё миқёсида ис газларининг ҳавога чиқарилиши ҳар йили 2 фоиз ошиб боради. 2000 йилда унинг миқдори 6,5 миллиард тонна, 2020 йилга бориб эса деярли 10 миллиард тоннага етади ва бу борада Хитой “улуши” 30 фоизга тўғри келади. Шуну алоҳида қайд этиши лозимки, ривожланадиган мамлакатлардан Хитой билан Хиндистон ис газларини ҳавога чиқариши камайтириш бўйича Киото протоколини имзоламаган.

Учинчидан, айни пайтда Хитой ҳукумати кўмирдан фойдаланишда янги технологияларни жорий килиш, хусусан, кўмири суюлтириб, нефть олиш, қайта тикиланадиган манбалардан (кўёш нури, шамол ва ёк.) электр куввати олиш, атом электростанцияларни куриши сингари соҳаларда дунёning etakchi kompaniyalari bilan yaxshilashga tushinadi. 2001 йилда 6,5 миллиард тоннани ташкил этди ва йиль сайн ўйиб бормоқда. Ушбу кўрсаткич кўмир эквивалентида олиб қаралса, 2011 йилда 6,5 миллиард тоннани ташкил килган эди, 2020 йилга бориб эса 10 миллиард тоннага етиш қолади. Хитой энергетика ресурслари балансида кўмирнинг тоннага ёниб ўтиш 70 фоиз экани ҳисобга олини, бу рагам бежиз кетлирилганади.

Зикр этилган ёхтиёларни қоплашади Хитой ички имкониятларидан қандай фойдаланмоқда ва миқёсида расмий вакиллари билан ташкил кўрсатátiгanни нимани юшиди? Нега “Толибон” ҳаракати вакиллари ушбу ташабbсuni совуқ кутиб олди?

2010 йили Хитойда дунё бўйича энг кўп — 3,2 миллиард тонна кўмир қазиб олини. У саноат, хусусан, пўлат ишлаб чиқаришида асосий энергия манбаси ҳисоблаши.

Зикр этилган ёхтиёларни қоплашади Хитой ички имкониятларидан қандай фойдаланмоқда ва миқёсида расмий вакиллари билан ташкил кўrсатátiгanни нимани юшиди? Нега “Толибон” ҳаракати вакиллари ушбу ташабbсuni совуқ кутиб олди?

2010 йили Хитойда дунё бўйича энг кўп — 3,2 миллиард тонна кўмир қазиб олини. У саноат, хусусан, пўлат ишлаб чиқаришида асосий энергия манбаси ҳисоблаши.

Хитой аниқланган кўмир захиралиари бўйича 2011 йил кўrсатátiгanни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошقا мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

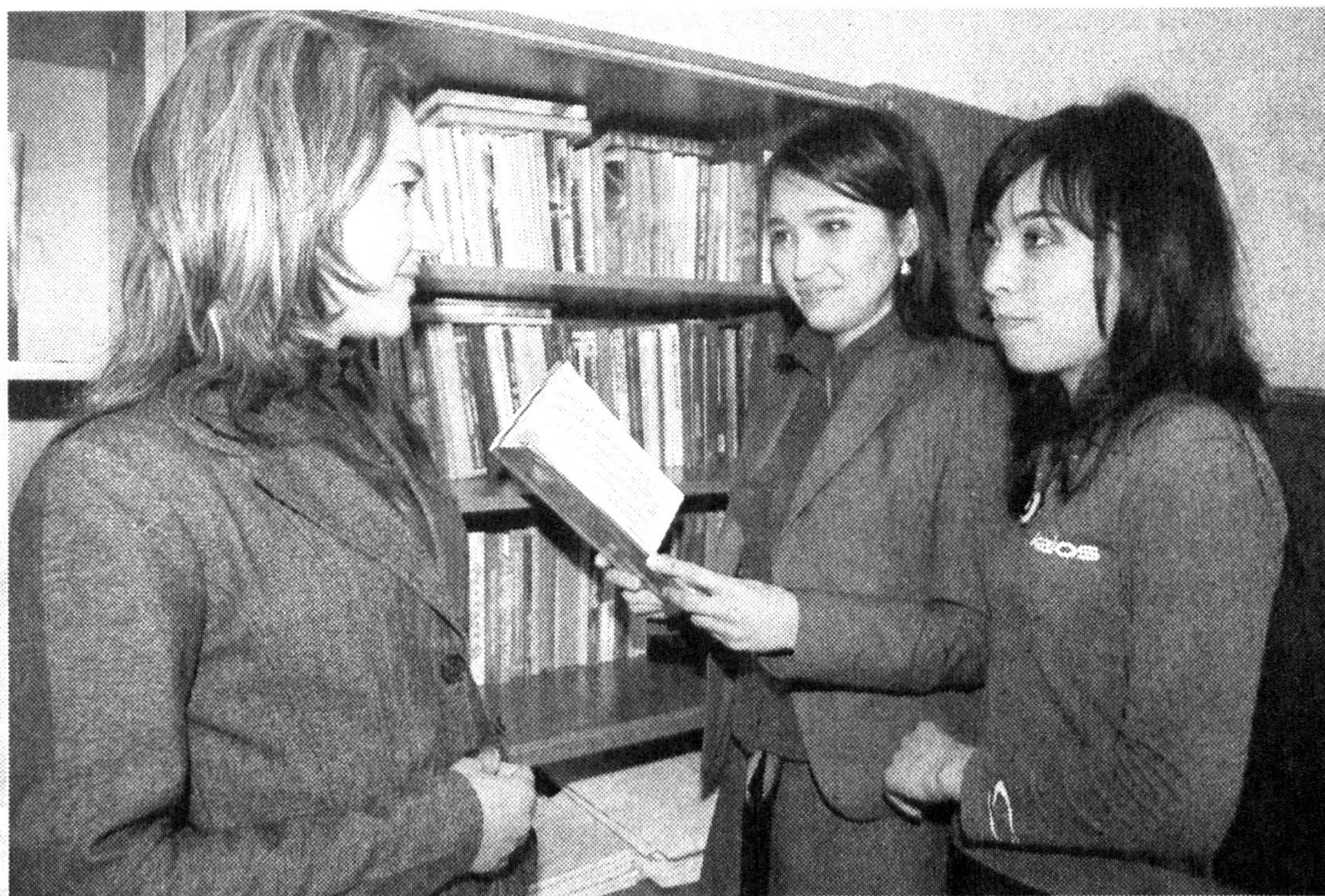
Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу кўrсатátiгanни ташкил этди.

Хитойда аниқланган газ захиралиари 2 трilliон м³ни ташкил этди.

Уша йили 68 миллиард м³ газ қазиб олини. Бу энергия истемолиди 3-4 фоиз бўлиб, жуда камидир. Бошча мамлакатларда эса ушбу

Зиё масканларида

Мамлакатимизда ёшларнинг билим олиши, баркамол инсон бўлиб марбия топиши учун барча имкониятлар яратилмоқда. Буни биргина таълим соҳасида олиб бориладиган янгидан-янги ислоҳотлар мисолида кўришимиз мумкин. Айниқса, тенгдошларимизнинг чет тилларига бўлган қизиқшини янада ривожлантириш мақсадида жойларда машкил этилаётган тадбирлар, учрашувлар, конференциялар бу борадаги шуларни жадаллаштириб юборди. Ҳар бир ўнифилиш сўнгиде кўрилаётган масалалар ўз ечимини топмоқда ҳамда амалиётга жорий этилмоқда.

"Чорсу" кутубхонаси – илм қурғонаси

Нойтахтимиз Тошкент шаҳрида ҳам чет тилларини чукурроқ ўрганишига бўлган талаб кундан-кунга ортиб борайтганни куонаралидир. Мамлакатимизнинг тури худудларида таҳсил олаётган ёшлар ҳам хорижий тилларни зўр иштиёқ билан ўзлаштириши киришган. Айниқса, инглиз, немис, француз, италян, испан тиллари билан бир каторда шарқ тилларидан хитой, корея, япон, майли ҳамда индонез тилларини ўрганаётган ёшлар кўччиликни ташкил этади. Шу ўринда айтиб ўтиш жоизки, бугунги давр учун ниҳоятда зарур бўлган чет тилларни мукаммал биладиган, бирор касбни эгаллаган кадр бўлиб этишиш учун ёшлар ўкув марказларига, жойларда ташкил этилган, дебат клубларга мурожаат этадиган, дебат клубларга мурожаат этадиган сир эмас. Бундай масканларда ўкувчи ёшларга ётарли билим-

га гэга бўлган ўқитувчилар, вақти-вақти билан эса хорижлик мутахассислар ҳам таълим бeraётгани ана шу эзги мақсадларни рўйбча чиқариш учун хизмат кўлаётir. Дебат клубларнинг роли бугунги кунда қайдаражада самара бeraётганини билиш мақсадида у ерга ташриф буюрганимида ёшлардаги тил ўрганишига бўлган иштиёқни кўриб тала ба сифатидаги ўзим ҳам жуда куондим. Гарчи вақтдан унумли фойдаланиш мақсадида бу ерга тўплланган талаба ва ўкувчи ёшларнинг таҳсил олаётган билан юртлари турли соҳага йўналтирилган бўлсада, улардаги тилнига, айниқса, инглиз тилига бўлган қизиқши юкори эканлигини кўрсатади.

Пойтахтимизнинг Шайхонтохур туманида жойлашган "Чорсу" кутубхонаси қошида ҳам шу каби дебат клуби ташкил этилган бўлиб, у ерга ҳам ёшлар ўзларини қизиқтирилган мавзулар-

да сұхбатлар олиб бориш билан бир каторда, Англияда нашр этилган энг сара китобларни мутолаа килишлари ҳамда инглиз тилида сурратта олинган янги кинофильмларнинг асл нусхаларини кўриш имконига эга бўладилар. Ана шундай имкониятларга ёшларнинг севимли масканига айланниб ултурган. Хозирда бу ерга юздан ортиқ тенгдошларимиз инглиз тилини мукаммал ўрганиши билан бир каторда, олган билимларини мустаҳкамлашмоқда.

Дебат клубига биринчи марта ташриф буюрган ҳар бир ўкувчига аъзолик гулохонаси берилади. Ана шу гулохонома улар учун кириш руҳханомаси бўлиб хизмат қилади. Клубга аъзолик учун уй ойлик тўлов амалга оширилади. Клубда муддат ичидаги юкори натижаларни кўлга киритмоқдалар, яъни 4-5 ойлик дарслардан сўнг уларнинг нутқларидаги камчиликлар деярли кузаатилмайди. Бундан куринаники, клуб раҳбари яъни ўз олдига кўйган вазифани азло даражада үздаляпти ва инглиз тилига қизиқини баланд бўлган ёшлар сафини кенгайши учун ўзларининг ёрдамларини аямаятилар.

Ифода этишини, дейлик, инглизча фикрларни ҳамда равон нутқ сўзлашни, бир-бирларидан тил билиш синоатларини ўрганадилар.

Ҳар бир баҳлашув давомидаги ёшлар инглиз тилида янгидан-янги сўз ва ибораларни билди оладилар ҳамда мавзуга доир янгиликлар билан танишадилар ва бу жаҳаёнинг барчаси инглиз тилида амалга оширилади. Клубга кабул килинган ёшлар қиска муддат ичидаги юкори натижаларни кўлга киритмоқдалар, яъни 4-5 ойлик дарслардан сўнг уларнинг тутқларидаги камчиликлар деярли кузаатилмайди. Бундан куринаники, клуб раҳбари яъни ўз олдига кўйган вазифани азло даражада үздаляпти ва инглиз тилига қизиқини баланд бўлган ёшлар сафини кенгайши учун ўзларининг ёрдамларини аямаятилар.

Сайёра ЗУНАРОВА,
УзДЖТУ талабаси

КУЙ СЕҲРИГА ОШУФТА ҚАЛБЛАР

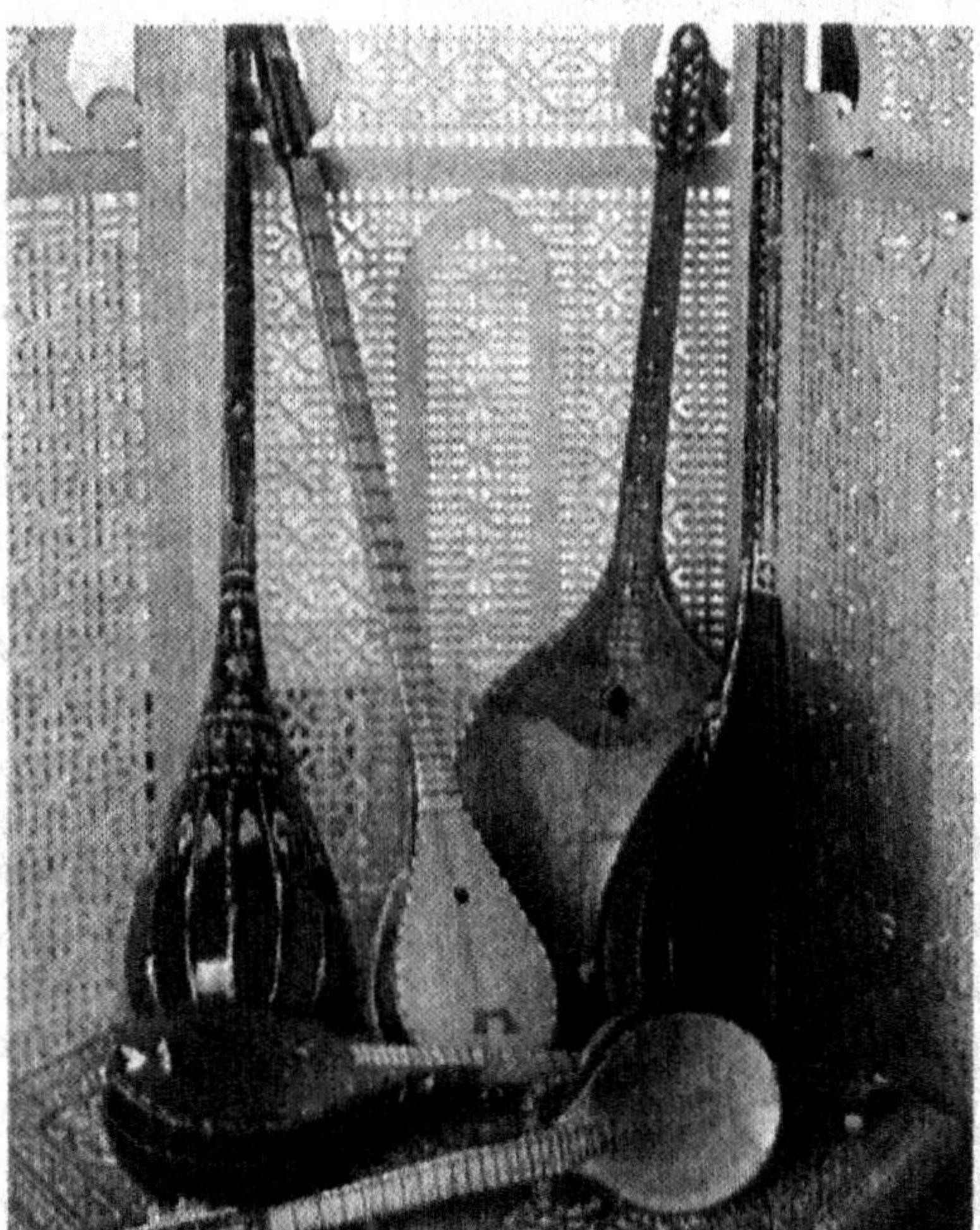
Н — Мен дутпор чалишга жуда қизиқаман. Ундан тараладиган оҳанрабо кўйларни тинглаб, бир завқлансангиз, уни қўйла қалганда ўн завқланасиз. Ўзингиз ҳам бир ҷалиб кўринг, сизни ҳам жозибали куй сеҳри беихтиёр ўзига мафтун этаади. Ҳозир сизга бир яхши куй ҷалиб бераман...

Нундай хаяжон билан тўлқинланиб сўзлаётган Навоий шаҳридан бў-мактаб ўқувчи-си Мамурова Маевлонованинг бу гапларидан англадимки, у табиатан мусиқа санъатига мөхри беланд ёшлардан. Кизигин сұхбатдан сунъи Мавруманинг бир неча йиллардан бўён шаҳардаги "Фарҳод" маданият саройида санъат йўналишида ташкил этилган жамоалардан бирига аъзо эканлигини, дутпор чалишини пухта ўрганиб келадигани билди олдим.

Болалик... Унинг беугубор ва сирли, роҳатбахс ва оразуларга тўла олами ҳар бир инсон хаётида ўчмас ширин хотираларни колдиради. Айниқса, ёш кўнгилларда түғилган оразулар амалга ошиб, истевъодлар на мойиши юзага чиқсанда, бу беугубор олам янада сермазмунлик касб этади. Сўнгги йилларда келаҗагимиз агалир бўлган Маврума сингари минглаб ёшларнинг ижодий кобилиятларини ривожлантириш учун кенг имкониятлар яратилгани улар кўлга киритаётган ютукларда яққол ўз ифодасини топмоқда. Навоий шаҳридан "Фарҳод" маданият саройида ёш ижодкорларни, қалби санъатга, мусиқа ошино, истевъоди ёрқин ўкувчиларни кўплаб уратиш мумкин.

Бу ерга турли ўщадаги ўғил-қизлар учун ҳар хил тўгараклар, бадиий жамоалар мунтазам фаoliyat кўрсатиб келиганди. 2006 йилда ташкил топган "Ниҳол" ўзбек ҳалқ чолгу асбоблари олган Аббос Жўракулов, афғон рубони чаладиган ётаги Ортиқ Курбонов, кўшик ижро этиётган Бахтиёр Ҳамроев ва уларга жоҳ бўлаётган бошқа болалар ҳам биргаликда ажойиб миллий кўйларимиздан бирини ижро этишига тараффуд кўраётган экан.

Бу рубоб прима, мана бу рубоб салрано, униси қашқар рубоби, афғон рубоби, дутпор бас, дутпор прима, дутпор секунда, дутпор альт, — деб танишири кетди кўшикчи

Ёшлардан тузилган. Болалар машгулотлар жараёнида дастлаб ноталарни ўрганишида. Чолгу асбоблари билан бемалол "тиллаша" оладиган бўлганиларидан сўнг турли кўйларни чалишга, дилларда энди куртак ёзгаётган истевъодларини янада ёрқин намоён этишига киришадилар. Шогирларим жуда қизиқуванча тиришқоқ. Улар вилоят ва таҳновдорларидан ажойиб кўйларни ижро этиб, олқишлилар олганда, устоз сифатидаги ўзим ҳам жуда кувионбай, фархланиб кетаман.

Оркестр ичидаги ташкил этилган "Соз" ўзбек ҳалқ тонги аъзомлари ўтган ийли "Кизилкум санъат гунчалари" вилоят танловида Гран-при соҳиби бўлди. Шунингдек, бу кўрида ёш созанди кўзлардан Гулзода Еркулова ва Мафтуна Сайдуллаева вокал тўйналишида ўз маҳоратларини кўрсатиб, 1-ўринни соҳиби бўлди. Ўз йўналишлари бўйича вилоят танловида Гран-при соҳиби бўлган жамоанинг истевъодли ўкувчиларидан О.Курбонов ва Б.Ҳамроев вокал йўналишида бўйича мутлақ голиб деб топилди.

Оркестр ичидаги ташкил этилган "Соз"

иғит Мехржон Музаффаров. — Мана бу ёқда эса фижжак, най, доира, чанг, хуллас, чолгу асбоблари жуда кўп.

Уларнинг ҳар бирини куришни киришадиган юзага чиқсанда, бу ўзларини кўхининг ўзгача.

Таъкидлаш жоизки, "Ниҳол" жамоаси ташкил топгандан бўён ўтган давр мобайнида кўплаб ютукларни кўритиб келмоқда. 2010 йил "Янги авлод" болалар ижодиётни республика фестивалида ўз мусиқий дастури иштирок этган жамоа лауреат бўлган бўлса, оркестр солисти Ортиқ Курбонов "Кизилкум санъат гунчалари" вилоят кўрик-тандовида Гран-прини кўлга кириди. 2011 йилда эса пойтахтимизда ўтган "Истиқлол гунчалари" республика танловида жамоа яна I даражали диплом билан тақдирланди, ёш ижодорига эгаси Бахтиёр Ҳамроев вокал йўналишида ўз мобайнида кўритиб келинди. Кейинги сатрларга ўтганда:

Шоҳирнинг лирик қаҳрамонининг оддий чумолиги бўлган мөхрини кўриб, қандай чумоласа келамиз? Иносон, кўйингки, бани башар — табиатини фарзанди!

Шундай экан, одам боласини табиатдан айро тасаввур килиш мумкини? Бинонбарин, шоҳирнинг чумолининг коп-кора кўзидан ўтишига ҳам беихтиёр ишона бошилаймиз. Кейинги сатрларга ўтганда:

Шоҳирнегдан ўтпайди, кўпаклак, кўзларнегдан ўтпайди, кўпаклак.

Гунчаларнинг лабидан томеънган Сўзларнегдан ўтпайди, кўпаклак.

Шоҳирнинг лирик қаҳрамонини чумоли, кўпаклап билан, «мехра мутҳок ҳар бир гиёҳ», «ерга яқин ой», «тогларни ўтган кўш», «тифтаб турган гул япроғи», «кўз очган куртакка, гунча», «кўзлари зорли турнлар», «қирда кулган кизгандок», бойчечас билан дўст тутиниади. Ва "Тонгда" шеърида дейди:

Шабоддининг тилидан ўтпиди,

Сочларини силади майин.

Майсанинг қошида тиз чўқдим,

У бўй чўйди ўқсанни сайнан.

Албатта, ушбу самимий сатрларда ҳам ажойиб ташбех ўйғирлигандан чинакам поズзанин кўрамиз. Рус шоҳир Ярослав Смеляков бир шеърида мэнга майса билан қопланган кирни тўшаб беринглар, бошимга тунги юлдузни ёстик қилинглар, тоза хавда ором олайн, дейди.

Махмуд Тоир эса:

Тоғларнинг дили бўлиб

ирмоқларда оқайин,

Тошларнинг тили бўлиб

сўзда чақмоқ чақайин...

...Юрмайин етгим келар

кунглинигиз кўчасига,

Мен ойни илиб қўяй

уининг дарасига. — деб ёзди.

«Кафтингизни тўлдириб шабнамлар

Таассурот

БУЛОҚЛАРДАН БОШЛАНГАН ДАРЁ

Фаол замонаошимиз, Ўзбекистон ҳалқ шоҳи Маҳмуд Тоир «кўёшнинг дарчаси»га айланган, «қирларида қирғиининг қаноти қаўримаган», «сувга чўп ташлаш қушга ҳам буюримаган», «майсалари жилмайган», «турнлари бошингиздан дуо тўккан» гўзал Чотқол тоғ тизмалари, «баҳт тилаган булоқлар» бағридаги Паркент қўшилоғида туғилиб ўсган.

Ёш шоирнинг ilk шеърий машҳури «Паркент тонги» газетасида чоп этилган эди. У ҳар тоғ Паркентининг новонгарт узумларига нур ташлайдиган бобо кўёшга таъзим бўла байло айтади, минн ийлилар бўларда юзини ювб, азиз Ўзбекистонга Аллоҳдан омонлиги ободлик, жумлаи жонга осойиштади тилайди:

Мени омонларга олиб чиқмангиз,
Кўрк ногорани чалиб чиқмангиз,

Менинг кўнглим ерда, товоним ерда,

Омондан уялб қолманин янга...

Зотан, инсоннинг товони ерда экан, унга мактобларнинг жоҳати ўйнадиган.

Ижодкорнинг "ерда майса билан юшагим келар" деган сатрлари эса юкоридаги фикрни ривожлантирибигина қолмай, балки янада мустаҳкамлайди. Ҳар қандай шеъри ўқиганимизда рўпарамизда муҳим бир савол кўндаланг бўлади. Ҳуаш, аслида шеърининг шеърлиги нимада, шоҳи қандай қашфиёт қилди? Назаримизда, бу аввало шоҳирона нигоҳ билан боғлиқ. Воеан, "унгувчи майсада бир шитоб кўриши, алвон чечакларда изтироб кўриши" ёки "булғул қанотида бир китоб кўриши" шоҳиринг булоқлардан фаркли, айрича сезимида намоён бўлади.

Ноғисламабрини айтадиган иштирокчидан кечар

«Оғоб», дунёни достонини бир кечар

да ўқиб чиқдим. Бир-икки кундан кейин

кайта ўқибдим. Яна вужудими хаяжон

Бог яратган – элда азиз

БИР ТУЛ КЕССАНГ...

Бугун республикамизнинг барча ҳудудларида бўлгани каби пойтахти мизда ҳам кўкаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишлари авжидан. Ҳар куни кўча ва хиёбонларга, маҳалла-ларга, ташкилот ва корхоналар ҳовлиларига, истироҳат боғларига минглаб дарахт ва гул кўчкатлари экилиб, уларнинг парваришига алоҳида эътибор қаратилияпти. Бош кентимизни янада яшилликка буркаш мақсадида ҳавони кислород билан бойитадиган, яхши соя берадиган, манзарали ва кўркем дарахт ниҳоллари ўтказилмоқда.

Кўкаламзорлаштириш ойлигида фаол иштирок эттаётган Республика Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги тасарруфидаги йўрмон хўжалиги бош бошқармасининг 100 дан ортиқ йўрмон хўжаликларида 70 миллиондан зиёд дарахт ва бута кўчкатлари ҳамда қаламчалари тайёрланиб, шаҳар ва туманларга, кишлопларга етказиб берилмоқда. Буларнинг асосий қисмими Крим қарағайи, Виржиния арчиаси, Шарқ биотаси, эман, лола дарахти, Канада бағранниги, ипак акациияси, йирик гулли магнолия, япон сафраси, каштан каби жуда чиройли манзара касб этивчи дарахт кўчкатлари ташкил этияпти. Улар томири атрофидаги тупроғи билан кавлаб олинаётганин ва илдизларининг шамолламаслиги учун полистилен плёнкалар билан ўраб кўйилаётгани туфайли ўзини тўлиқ тутиб олишига кафолат берилмоқда.

Кейинги йилларда хорижий мамлакатлардан йил бўйи ям-

яшил бўлиб турадиган бута кўчкатлари келтирилиб, Тошкент шаҳридаги "Ботаника" боғида икимимизга мослаштирилиб, сони кўпайтириляяпти. Бунга хушбўй калинани мисол килиш мумкин. У асосан, Хитойда ўсади. Декабрнинг сўнгига кунларидан то март ойининг охиригача оч пушти бўлиб гуллайди, хидо жуда ёқими, 10 метргача ифор таратади, бўйи 2,5 метргача, қаламчадан кўпайтирилади. Каштан ҳам энг манзарали дарахт, кулаг шароитда 200 йилгача ўсади. Бизнинг шароитда каштанга зараркунандалар деярла ташрим эса олмайди. У кўп кислород чиқариб, яхши соя беради. Гули ва мевалари шифобахш, табобатда кенг кўлнади. Манзаралар дарахтлар ва буталарнинг яна бир ажойиб хусусияти шундаки, улар шовқинни пасасида ташрим эса олнадиган. Буларнинг ҳамма манзараларида каштанга, шаҳар кишлопларни ободонлаштиришга хизмат килиши шубҳасиди.

— Бизнинг йўрмон хўжалигимизда ҳам кўкаламзорлаштириш учун ишлар қизигин пал-

лат ўрмон хўжалигига ноёб манзарали дарахтларнинг турларини кўпайтириш, янги йўрмон плантацияларини барпо этиш, кўчат этишиштириленинни яратиш бўйича изланнишлар олиб борилмоқда. Ҳусусан, Крим қарағайи кўчкатларни этишиши ўсали ишлаб чиқилиб, уни амалга ошириш жадал суръатларда олиб борилмоқда. Натижада шубҳи дарахт ниҳолларининг ўсиши анча тезлашиб. Ҳудудимизнинг иклими ва туроригига осон мослашди. Буларнинг ҳаммаси юртимизни яшилликка буркашига, шаҳар кишлопларни ободонлаштиришга хизмат килиши шубҳасиди.

— Бизнинг йўрмон хўжалигимизда ҳам кўкаламзорлаштириш учун ишлар қизигин пал-

лада, — дейди Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ туманиндағи "Бурчмулла" йўрмон хўжалиги директори Абдукарим Абдужамилов. — Максад — 215 гектар майдондаги мевали ва манзарали дарахт кўчкатларини яхшилаб парваришлаб, юртимиздаги яшил ҳудудларни янада кенгайтиришдан иборат. Ҳамал ойда кўчат экиш ҳалқимизнинг азали одати "Бир тул кессанг, ўн тул эк!".

— Бог яратган — элда азиз.

— Яхшидан боғ колади" каби мақоллар, агар хонадонда ўғил фарзанд туғилса, унга атаб ўн тул терак экиш каби удумлар фикримиз тасдиғиди.

Абдулла МАМАСОДИКОВ, "Dunyo bo'yab" телеканали масъул котиби

Одамийлик сабоқлари

Кимки бўлса, хуш чирою хуш қилик
Донимо кўргай жаҳонда яхшилик.
Яхшилик тухуми саодатлар берур,
Гар тикон эксанг ёғинингга кирур.
(Қадими битиклардан.)

САОДАТЛА ЭЛПУВЧИ ЙЎЛ

2-ФАСЛ

Ур йўлдошига қилинадиган яхшилик уни поклик ва ифратда сақламоқликка эришишдадир. Шундай қилинганда бу иш барокатидан эл ҳам поклик билан безаниб, фиски-фужур, оқибати ноҳуслука элтуви турли-туман шубҳалардан узоқда бўлади. Оиласда вафо, садоқат, ҳалоллик ҳукмрон бўлиши улғур бир саодатирки, булар ифрат-назокат, шарму ҳаёга асосланган бўймоклиги даркордир, дейилади ҳадисда.

Бир кишидан "Кандай кишиларни сабр-қаноатли дейиш мумкин" — деб сўрганларида у одам "Бошига тушган кулфатларга чидаган, кўпиди борига шукур килган одамни сабр-қаноатли дейиш мумкин", деган экан.

Назим:

Бахт — дунё тўплаши эмасдур мутлок,
Бахт зурр аслида ҳаромдан кочмок.
Ҳалоллик инсондаги эз яхши одат,
Ҳалоллик етказур тузларка албат.

Улуг олим Юсуф Ҳос Ҳожиб (XI аср) "Ур йўлдоши танлагандада унинг хуснига эмас, ахлок-одоби, фазилатига қараш керак. Яхши фазилати оқил-доно аёл шубҳасиз, турмуш ўргонини курдати қилиб, камол топтиради, юзини ёргу қилиди", — дейиди ўзининг "Кутадгу билиг" ("Баҳта элтуви билим") номли шоҳ асарида. Бу каби ибо-ҳаёли, заковатли аёллар қадим битилларда ҳам кўп тарьиғланади.

Жумладан, подшоҳ Ануширвони Одил кунлардан бир куни аъёнлари билан бошлаган широки кизигин ширасини сув билан арапластириби, кейин уни бир косага куйиб, устига туроқка ўшашиб, лекин хушбўй нарасадан бироз кўшиб, подшоҳга тутиби. Шоҳ косадаги лойка сувни кўргач, уни озоддан ичб тутагиди. Сўнгра кўзга қараб, эй, ой юзли нигор, қандай ширин ва ажойиб сув экан бу. Аммо инчадаги лойжалабниб турган қўйаси бўлмаганда яна ҳам яхши бўларди, деган экан. Шунда "Эй меҳмон, — дебди киз, — кўйани атайлаб солдим. Карасам, жуда қаттиқ чанкаган экансиз, шу холатда сувни бир хўллашдай ичб кўйсангиз заар кўрасид, деб кўрдим. Лойкаси бўлмаганда шундай бўлиши мумкин эди".

Кизнинг ақл-заковатига тажажуж ҳолда қиздан қишлоқдан олинадиган хирож (солик) рўйхатини сўрабди. Караса олинадиган хирож оз экан. Шоҳ битта шакарқамишдан шунча сув чиқидиган ҳариканнинг тўғриларини кўриб олди. Касадаги чиқириларни ўзгариши, фахм-фаросати ва ўзига ташримни сувни кўргача сувни бир хўллашдай ичб кўйсангиз заар кўрасид, деб кўрдим. Лойкаси бўлмаганда шундай бўлиши мумкин эди".

Ануширвони Одил ҳайратда қолган ҳолда қиздан қишлоқдан олинадиган хирож (солик) рўйхатини сўрабди. Караса олинадиган хирож оз экан. Шоҳ битта шакарқамишдан шунча сув чиқидиган ҳариканнинг тўғриларини кўриб олди. Касадаги чиқириларни ўзгариши, фахм-фаросати ва ўзига ташримни сувни кўргача сувни бир хўллашдай ичб кўйсангиз заар кўрасид, деб кўрдим. Лойкаси бўлмаганда шундай бўлиши мумкин эди".

Шу мақсадни кўнглига тутиб қўйган шоҳ яна ов қидириб кетиби. Бирок ҳарчандан уринишлари натижка бермай кечга якин ўша таниш қишлоқка кайтиб келиб, бояги ўзидан янада сувни кўргача сувни бир хўллашдай ичб кўйсангиз заар кўрасид, деб кўрдим. Шоҳ битта шакарқамишдан шунчага сувни кўргача сувни бир хўллашдай ичб кўйсангиз заар кўрасид, деб кўрдим. Лойкаси бўлмаганда шундай бўлиши мумкин эди".

— Битта шакарқамишдан, — деб жавоб берди киз.

Ануширвони Одил ҳайратда қолган ҳолда қиздан қишлоқдан олинадиган хирож (солик) рўйхатини сўрабди. Караса олинадиган хирож оз экан. Шоҳ битта шакарқамишдан шунча сув чиқидиган ҳариканнинг тўғриларини кўриб олди. Касадаги чиқириларни ўзгариши, фахм-фаросати ва ўзига ташримни сувни кўргача сувни бир хўллашдай ичб кўйсангиз заар кўрасид, деб кўрдим. Лойкаси бўлмаганда шундай бўлиши мумкин эди".

— Сабаби шуки, дебди киз вазминлик билан, — ҳукмдорнинг нияти ўзгари.

— Сен буни қаёддан билдинг, деб сўрабди шоҳ.

— Донишмандларнинг айтишларида, одамларга нисбатан эхсонмурдиган нияти ўзгарса, улардан барака кутарлиб, ҳайри эхсон камалярниш, дея жавоб бериди.

Ануширвони Одил ўйлаб қўйган режаси хато бўлганини англабди ва мақсадидан воз кечиди. Кизнинг ўтиқр ақл-заковати, фахм-фаросати ва ўзига ташримни сўзлари шоҳга маъкул тушшиб, уни ўзига умр йўлдоши этиб олибди.

Ха, азизлар, фахм-фаросат, билимдонлик билан қилинган ҳар кандай иш инсонни сўзсиз загуликка етаклайди.

Ҳабибулла ЗАЙНИДДИН

Эй фарзанд,

Ҳавза айб бўлмаса ҳам ҳазилдан эхтиёт бўл... Ҳазил килиш мумкин, аммо ярамас сўз айтиш ёмон. Ўзингдан пастроқ қиши билан ҳазиллашши, бўлмаса ҳазиллашши, чинки сенинг низатиган кетмасин ёки тенгдошларнинг билан ҳазил кил, чинки жавоб берсалар айб бўлмайди. Уят сўзларни айтма, ҳаддан ташкари ҳазил килма, чинки одамни хор ва беғадр қиласди. Ҳалда нима дессан, шуни ҳалдан эшитасан, ҳалда нима қиласан, шуни кўрасан. Аммо ўз ким билан уришма, чинки уршишоқ оқида ва қудратли кишиларнинг иши эмас, ёш болаларнинг ишидир.

«Кобуснома»дан

ҲУРРИЯТ

"Асака" банк (ОАЖ)

қўшидаш милий валютада
муддатли янш омонат түрни
таклиф этади:

«ЖАЗРУЗ 2013»

Ушбу омонатнинг сақланиши муддати 13 ой бўлиб,
хисобланган фоизлар ҳар ойда ёки
омонат муддати тутагандан сўнг берилади

Барча
омонатлариниң
Фуқароларни
банклардаги
омонатларни
кафолатлари фонди
томонидан
кафолатланади!

Сизнинг омонатларингиз:
⇒ солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод!
⇒ маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!
⇒ эгалик ва тасарруф хукуки ўз ихтиёригизда!
⇒ миқдори чекланмаган!

"АСАКА" БАНК (ОАЖ) — САРМОЯНГИЗНИ
САҚЛАНИШИ ВА КУПАНИШИНИ КАФОЛАТИДА!

Хизматлар лицензияланган!

HURRIYAT

MUSTAQIL GAZETA

Муассис:

Ўзбекистон Журналистлари
ижодий ўюшмаси

Манзилимиз: 100000,
Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-йи.

Электрон манзил:
info@uzhurriyat.uz

Бош мұхаррір
Үктам МИРЗАЕВ

Таҳрир ҳайъати:

Фирдавс АБДУХОЛИКОВ

Камол АЛЛАЕРОВ

(Бош мұхаррір ўринбосари)

Ғулом МИРЗО

Феруза

МУҲАММАДЖОНОВА

Акмал САЙДОВ

Сайди УМИРОВ

Шерзод КУЛОМОВ

Телефонлар: 236-53-31, 236-53-38,

233-67-51; Тел-факс 236-75-15

Реклама ва маркетинг бўлими:

Тел: 233-36-02.

Коракалпигистон Республикаси
ва вилоят мўхбирларининг